

ЮВІЛЕЇ

Поздоровляємо Віктора Миколайовича Бобирьова!

9 травня 2010 року виповнюється 60 років заступнику головного редактора науково-практичного журналу «Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії», першому проректору ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», завідувачу кафедри експериментальної та клінічної фармакології, Заслуженому діячу науки і техніки України, доктору медичних наук, професору Віктору Миколайовичу Бобирьову.

Віктор Миколайович Бобирьов народився 9 травня 1950 року в м. Валуйки Білгородської області Російської Федерації. Його батько – Бобирьов Микола Павлович – ветеран та інвалід Великої Вітчизняної війни. Його мати – Бобирьова Тетяна Єгоровна – нині пенсіонерка. Після закінчення середньої школи доля привела юнака до українського міста Полтави, де він стає студентом стоматологічного факультету Полтавського медичного стоматологічного інституту.

Гарні успіхи в навчанні, аналітичні здібності, заняття спортом та громадська активність зумовили те, що після закінчення ВНЗ В.М. Бобирьов одержує направлення на наукову роботу й пропозицію працювати в рідному інституті. При-

чому на одній з найпрестижніших та найцікавіших кафедр – кафедрі фармакології. В той час ця кафедра, на чолі якої стояв професор Олег Миколайович Воскресенський, разом з кафедрами нормальної фізіології (завідувач – В.П. Міщенко) та біофізики (завідувач – В.П. Русєв) визначала напрямки наукової роботи всього інституту – дослідження вільно-радикальних механізмів патології (атеросклерозу, старіння, пародонтиту, катаракти тощо) та її корекції антиоксидантами. Навколо зазначеної проблеми гуртувались науковці, особливо молодь, з багатьох теоретичних та клінічних кафедр Полтавського медичного стоматологічного інституту. Експериментальні дослідження носили масштабний комплексний характер, широко обговорювались та аналізувались. Потрібно також сказати, що сама атмосфера наукових лабораторій того часу була творчою й невимушеною: ще не згасло відлуння «відлиги» 60-х, ще не зникла романтика наукового пошуку й, нарешті, наука просто фінансувалася. В цій атмосфері зароджувалась дружба, вірність якій, В.М. Бобирьов збереже назавжди. Серед імен його друзів Ю.В. Безуглий, В.В. Бречко, О.В. Катрушов, Е.В. Стрюк, О.І.Цебржинський.

Тож, так починалась наукова й педагогічна діяльність В.М. Бобирьова. Він працює в Полтавському державному медичному стоматологічному інституті з 1974 року, спочатку на посаді старшого лаборанта, з 1975 р. – асистента, а після захисту в 1982 році кандидатської дисертації з 1984 року на посаді доцента. Темою кандидатської дисертації зі спеціальності фармакологія, науковим керівником якої був професор О.М. Воскресенський, стало «Влияние препаратов антиоксидантов на развитие атеросклероза».

У цей період відбувалося становлення Віктора Миколайовича не лише як вченого, а й як педагога з чіткою та оригінальною системою викладання. Його заняття й лекції відзначались структурованим поданням матеріалу, використанням схем, котрі легко запам'ятати та відтворити. Не можливо залишити

поза увагою той величезний вплив, який справляла на молодого викладача Бобирьова доцент Амалия Миколаївна Борисенко, яка була для своїх молодших колег не лише наставником, а й щирим другом.

Захист кандидатської дисертації й посада доцента не означали ні зупинки, ні навіть короткого перепочинку на творчому шляху В.М. Бобирьова: викладацька діяльність; експерименти, котрі часто тривали до глибокої ночі або проводились у вихідні; громадська діяльність, причому вельми не спокійна – доцент Бобирьов відповідав за роботу Добровільної народної дружини; відрядження, участь у наукових форумах, географія яких охоплювала величезні простори колишнього Радянського Союзу – від Прибалтики до Грузії, Казахстану.

Надійним помічником і вірним другом стала В.М. Бобирьову його дружина – Людмила Єгорівна Бобирьова (до заміжжя – Бассак). Свою «половину» В.М. Бобирьов зустрів тут же, на кафедрі. Зараз, коли минули роки, коли й Л.Є. Бобирьова стала відомим вченим, професором-клініцистом, говорячи про цей шлюб, можна згадати відомий вислів, що кохання – не в тім, коли двоє дивляться одне на одного, а в тім, коли вони дивляться в одному напрямку.

У 1991 році В.М. Бобирьов захистив докторську дисертацію за темою «Биохимическая фармакодинамика и молекулярные механизмы действия антиоксидантов, как средств профилактики и лечения свободнорадикальной патологии». Науковим консультантом цієї роботи був професор О.М. Воскресенський. Захист блискуче відбувся у Московському медичному стоматологічному інституті ім. М.О. Семашко. Про високу наукову якість дисертації, її фундаментальний характер свідчить те, що й зараз, 20 років по тому, її охоче читають і цитують. Вона дала поштовх численним новим дослідженням лікувально-профілактичного застосування антиоксидантів у 90-і роки. В.М. Бобирьов багато публікується. На відзнаку наукової активності в 1992 році йому був присуджений грант міжнародного фонду Сороса.

Після захисту докторської дисертації в 1991 році В.М. Бобирьов був призначений деканом лікувального факультету. Наукову ступінь доктора медичних наук йому було присвоєно рішенням ВАК СРСР у 1991 році. Закономірним щаблем професійного зростання стали посада, а потім наукове звання професора.

Наступного 1992 року він очолив новостворену кафедру клінічної фармакології, а також був призначений деканом медичного факультету, а потім проректором з навчальної роботи Полтавського державного медичного стоматологічного інституту. Ці зміни в професійному житті професора В.М. Бобирьова співпали за часом зі складними соціальними процесами, викликаними розпадом СРСР та становленням самостійної Української держави. Син землі російської, він залишається в Україні й присвячує себе служінню народові України, справі його просвіти та охорони здоров'я.

Очолити нову кафедру було на той час нелегким завданням. По-перше, клінічна фармакологія як окрема клінічна дисципліна була мало поширена й викладалась лише в столичних ВНЗ. Це означало, що необхідно було розробляти саму методологію викладання нового предмету, створювати методичну документацію, інтегрувати клінічну фармакологію в систему інших клінічних дисциплін. По-друге, необхідно було створити колектив нової кафедри. Надійними колегами-одномудцями тоді стали для професора В.М. Бобирьова такі фахівці з клінічної фармакології як В.Ф. Почерняєва, Т.А. Волошина, Г.Ю. Островська. І, нарешті, потрібно було мати належну матеріальну базу не лише для теоретичних занять, а й клінічні бази для лікувального та стоматологічного факультетів. Істина випробовується часом, і час показав, що В.М. Бобирьов успішно справився з тими «над-завданнями», які виникали при створенні нової кафедри.

Попри всі негаразди, в 90-і роки продовжується інтенсивна науково-винахідницька діяльність під керівництвом професора В.М. Бобирьова. В цей період основним напрямком наукової роботи його колективу стає застосування антиоксидантів, зокрема препаратів ехінацеї пурпурової, для захисту населення від наслідків Чернобильської катастрофи; патентуються нові препарати (настоянка ехінацеї пурпурової рідка) та продукти, збагачені речовинами ехінацеї.

Видатною подією в науковому житті Української медичної стоматологічної академії та й усієї Полтавщини стало проведення в Полтаві у вересні 1995 року I національного з'їзду фармакологів України, в організації та роботі якого В.М. Бобирьов брав найактивнішу участь.

Широка, різноманітна та результативна діяльність професора В.М. Бобирьова як вченого, педагога та організатора вищої медичної освіти знайшла справедливую оцінку з боку держави й уряду. В 1997 році йому було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

У зв'язку з реорганізацією навчального процесу в Українській медичній стоматологічній академії в 2000 році відбулося об'єднання кафедр фармакології та клінічної фармакології. Виникла нова кафедра з потужним науково-педагогічним потенціалом, у складі якої налічувалось 3 доктори та 13 кандидатів медичних наук. Вона стала іменуватися «Кафедра експериментальної та клінічної фармакології з курсом клінічної імунології та алергології». Завідувачем було призначено професора В.М. Бобирьова.

Нині він є автором 7 підручників для студентів медичного та стоматологічного факультетів, понад 320 наукових і навчально-методичних праць, 40 патентів та авторських свідоцтв. Ним підготовлені і опубліковані 8 навчально-методичних посібників з клінічної фармакології та монографія. Багато праць

В.М. Бобирьова опубліковано за кордоном, Під його керівництвом захищені 3 докторські та 9 кандидатських дисертацій; готується до захисту 2 кандидатські дисертації.

Окремим рядком у багатогранній діяльності Віктора Миколайовича є його робота як члена науково-експертної ради ДУ «Державний фармакологічний центр МОЗ України», голови регіонального відділення цього центру. Необхідно відмітити, що завдяки зусиллям провідних українських фармакологів – професора Н.І. Шарикіної, академіка О.В. Стефанова, в нашій країні створена й функціонує прогресивна система фармакологічного нагляду за безпечністю ліків. Професор В.М. Бобирьов був одним із тих, хто побудував зазначену структуру, зробив її дієвим елементом у справі поліпшення ефективності та якості лікування населення. Це досягається постійними контактами з лікарями закладів охорони здоров'я, аналізом повідомлень про випадки побічної дії лікарських засобів, передачею такої інформації до Державного фармакологічного центру МОЗ України та участю в засіданнях його науково-експертної ради.

Значну частку своїх сил та енергії В.М. Бобирьов віддає обов'язкам першого проректора академії. Він приділяє велику увагу впровадженню сучасних технологій навчання студентів (індивідуалізація навчання, самостійна робота, методи контролю знань), комп'ютеризації навчального процесу, його гуманізації та гуманітаризації на засадах медичної біоетики.

Перший проректор В.М. Бобирьов здійснює контроль за відповідністю показників навчально-методичної роботи вимогам атестації та акредитації ВНЗ, що включає виконання навчальних планів і програм; встановлення співвідношення обов'язкових та елективних навчальних курсів; виконання нормативних вимог оцінки знань студентів під час проведення атестації та іспитів, створення наскрізних програм зі спеціальностей, організацію виробничої практики студентів. Крім того, він постійно й особисто веде контроль за проведенням практичних і семінарських занять на кафедрах; за впровадженням у навчальний процес науково-дослідної роботи студентів, якістю читання лекцій, профлізацією навчального процесу на стоматологічному та медичному факультетах; за ходом підготовки та складанням ліцензійних іспитів «Крок».

Як проректор, професор В.М. Бобирьов контролює також післядипломну освіту на базі ВДНЗУ «УМСА», здійснює нагляд за роботою відділення довузівської підготовки, медсестринського та зуботехнічного відділень, навчально-методичного кабінету, бібліотеки. Завдяки його постійному піклуванню ведеться значна робота щодо забезпечення кафедр академії необхідною сучасною навчальною літературою, лікувально-діагностичною апаратурою, реактивами, експериментальними тваринами, інструментарієм тощо.

Професор В.М. Бобирьов керує акредитаційними справами академії. Це стосується як роботи щодо акредитації та ліцензування окремих спеціальностей «Лікувальна справа», «Стоматологія», «Сестринська справа», «Стоматологія ортопедична», так й академії в цілому за 4 рівнем акредитації, а також ліцензування післядипломної освіти, довузівської підготовки, підготовки іноземних громадян.

В.М. Бобирьов протягом багатьох років очолює конкурсну комісію на цій відповідальній посаді проводить значну роботу з підбору науково-педагогічних працівників академії, а також з підвищення педагогічної та професійної майстерності викладачів кафедр академії, з організації навчально-методичних конференцій, зокрема всеукраїнських та міжнародних. Причому робота з кадрами для Віктора Миколайовича – це не тільки адміністративний процес, а зразок високої людяності, коли враховуються не тільки інтереси навчального закладу, а й інтереси кожного співробітника, перспективи його фахового зростання.

Під його керівництвом академія неодноразово приймала участь у міжнародних виставках, на яких за досягнення в організації навчання та впровадження нових технологій академія нагороджена двома золотими, двома срібними та трьома бронзовими медалями.

Ще один бік проректорських обов'язків В.М. Бобирьова – його безпосередня робота зі студентами, особливо з тими, чиє навчання супроводжується певними проблемами. В своїй роботі він тісно співпрацює з деканами, заступниками деканів, завідувачами та «завучами» кафедр. В цьому напрямку велика робота проводиться з підвищення якості знань студентів, опанування ними практичних навичок, зменшення кількості пропусків, відрахування, переведення студентів з різних форм навчання тощо. Постійною підтримкою проректора В.М. Бобирьова користується Наукове студентське товариство та його активні члени.

В.М. Бобирьов бере активну участь у громадському житті академії та міста: він – заступник голови Вченої ради та голова Центральної методичної комісії академії, член правління Українського товариства геронтологів і геріатрів, член Ради асоціації фармакологів України.

Відданість науці, талант педагога й організатора, величезна працьовитість і високі людські якості черовою ниткою пронизують увесь трудовий й творчий шлях Віктора Миколайовича Бобирьова. Вони являють собою той могутній потенціал, який дасть нові ідеї, нові відкриття, нові успіхи й здобутки.

*Ректорат вищого державного навчального закладу України
«Українська медична стоматологічна академія»,
редколегія журналу «Актуальні проблеми
сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії»,
колектив кафедри експериментальної та клінічної фармакології*